KURDISTAN NET
ڕۆژنامەیەکی ئەلەکترۆنی ڕۆژانەی گشتی سەربەخۆی کوردیە
www.kurdistannet.org
2-9-2007 23:41 بەکاتی ناوەندی ئەوروپا

قارنێ هێمایەک بۆ کۆمەڵکوژی کوردان، خاڵێک بۆ ڕسواکردنی کۆماری ئیسلامی ئێران ... عەلی مەحمود محەمەد

2007-8-16

www. anfal. be

گوندی قارنێ

قوربانیانی گوندی قارنێ

کۆماری ئیسلامی ئێران لە گەیشتنی بە دەسەڵاتەوە تاکو ئێستا سەدان و هەزاران تاوانی بە دژ بە تاك و کۆمەڵی گەلەکەمان لەو پارچەیەی کوردستان ئەنجام داوە، ئەمەش تایبەتمەندی سستەمی دیکتاتۆری و ئیستبدادی ڕژێمەکەیە، هەر چاوەڕوانی کاروکردەوەی لەم شێوەیەی لێدەکرێت، ئەوە تەنها لە سستەمی ئازاد و دیموکراسییە تاوانی کۆمەڵکوژی ئەنجام نادرێت، هەرچەندە زۆرجار وڵاتە دیموکراتەکان لە وڵاتانی دی ڕێگە خۆشکەر یان ئەنجامدەری تاوانی دژی مرۆڤایەتی و جەنگ و کۆمەڵکوژی و ژینۆساید بوونە، لەم بارەیەوە نموونەمان زۆرە، لاپەڕەی مێژووش پڕە لە پەڵەی وا.

دیارە هەموو تاوانێکی کۆمەڵکوژی ناچێتە خانەی ژینۆسایدەوە، وەلێ هەموو کردەیەکی ژینۆساید کۆمەڵکوژییە، بۆ ئەوەی ئەو تاوانانەی ژینۆسایدن دژ بە نەتەوەکەمان ئەنجامدراون بە پێوەرە جیهانییەکان کاڵ نەکەینەوە، وامان لێدەخوازێت هەموو کۆمەڵکوژییەك بەرامبەر بە گەلەکەمان بە ژینۆساید ناو نەبەین. وەك چۆن تاوانی کیمیابارانکردنی شاری هەڵەبجە ناچێتە خانەی چینۆسایدەوە، بەڵکە تاوانی جەنگ و کۆمەڵکوژی و دژ بە مرۆڤایەتییە، هەرچەندە هەڵەبجە بۆتە ناسنامەی نەتەوەکەشمان، ژینۆساید بە تایبەتمەندییەکانی تاوانەکە دەناسرێتەوە نەك ژمارەی قوربانیان و قەبارەو دڵڕەقییەکەی، بە هەمان شێوە تاوانی قارنێش تاوانێکی دژ بە مرۆڤایەتی و کۆمەڵکوژی دەتوانین ناوزەدی بکەین، وەلێ ناچێتە چوارچێوەی تاوانی ژینۆسایدەوە، ئەم تاوانە بچووك نییە و

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

کەمتر نییە لە تاوانی دوجەیل " خەڵکی قارنێ وەك کورد و سونە کۆمەڵکوژی کراون " کە سەرانی بەعسی لەسەر لە سێدارەدرا.

لە تاوانی قارنێ گروپێك لە مرۆڤەکان دەکەونە بەر شالاوی قر کردن ژمارەیان لە دەوروبەر 61 هاووڵاتی لە منداڵ، پیر، پەککەوتە، ئافرەت پێك هاتوون، چەند ماڵێکی گوندەکە ئاگریان تێبەردەدرێت نەك هەموو، ئەم گروپە بە بریار لە دەستەی باڵای دەسەڵاتەوە لە پایتەخت دیاری نەکراون بە کوشت و بری بە کۆمەڵ، وەك چۆن لە ئەنفالدا بە بریاری 4008 ی سەرکردایەتی شۆڕشی پارتی بەعس دیاریکران، یاخود جووەکان...

نەخشەی کوشت و بری گوندی قارنێ لە ئورمێ و نەغەدەوە دارێژرا نەك لە تارانەوە، نەخشەیەکی سەرتاپاگیر نەبوو بەرامبەر بە گەلی کورد. هەرچەندە لەو کاتە زۆر ڕوداوی لەو چەشنە دووبارە بوونەوە، وە فتواکانی ئیمام خومەینی و پەیامەکانی بەنی سەدر و کردارەکانی خاڵخاڵی هەموو ئاماژەن بۆ بریارێکی ڕانەگەیەنراو بۆ ئەنجامدانی کۆمەڵکوژی دژ بە کورد.

تاوانی قارنێ

قارنێ هەڵکەوتووی 10 کم شاری نەغەدەیە کەوتۆتە سەر چوار ڕیانێك، لە سنووری شاری شنۆو لاجانە، ژمارەی ماڵەکانی لەوکاتە نزیك 60-70 ماڵێك بوو، ئەم گوندە سەر بە ناوچەی سوندسە، ئەو ناوچەیە زیاتر لە 40 گوندی ئازەری زمانی تێدایە، لە پاڵ دوو ئەوەندە گوندی کورد نشین، ئازەرییەکان تورکی زمانی شیعە مەزهەبن، ڕژێم بە هەموو شێوەیەك هەوڵی نانەوەی دووبەرەکی دەدا لە ناوچەکە لە نێوان کورد و ئازەرییەکان بە کەڵك وەرگرتن لە جیایی زمان و مەزهەب.

دیارە ئەم پێکهاتە نەتەوەیی و مەزهبیە ئاڵۆزەی ناوچەکە، لە میاندوابەوە بۆ نەغەدە و ورمێ و... لە داهاتوو لوغمێکی لە کەرکووك مەترسیدارترە بۆ تەقاندنەوەی شەڕی نەتەوەیی و مەزهەبی لەو ناوچەیە، بە تایبەت لە کاتی یەکلاکردنەوەی ناسنامەی نیشتمانی ناوچەکە لە ڕوی جوگرافیاییەوە، بۆیە وا پێویست دەکات هێزە کوردییەکان لە هەنووکەوە کێشەکە بە جدی وەربگرن و نەخشە کاریان بۆ چارەسەرکردنی هەبێت.

شوێن بەرزاییەکانی نزیك پادگانی دوو ئاوێیە، کات مانگی خەرمانان و کاتی خەرمان هەڵگرتنەوەو کارو کاسبی جوتیارانە، ڕۆژ 10ی خەرمانانی ساڵی 58 دەکاتە 1 ی سەپتەمبەر، دوو پێشمەرگەی حدکا یەکیان بەناوی محەمەد عەلی پیرێژنە. بۆسەیەك بۆ هێزەکانی کۆماری ئیسلامی ئێران دادەنێن، لە ئەنجامدا 16پاسدار دەکوژن و دووی دیکەش بریندار دەکەن، دوواجار یەکی دیکە لە بریندارەکان دەکوژرێت و محەمەد عەلیش گیانی بەخت دەکات.

ڕۆژی 11ی خەرمانان هێزەکانی ڕژێم لە سوپای پاسداران لە نەغەدەو جەڵدیانەوە هێرش دەکەنە سەر گوندی دووئاوە، لەوێ دووبرا بەناوەکانی " عەبدواڵلە خاڵنە و مینە خاڵنە" ی تەمەن 65-70 ساڵە شەهید دەکەن.

لە کاتی گەڕانەوەیان بە قارنێیا، لەسەر ڕێوە، 3 منداڵی بەرخەوان دەبینن، لە کاتێکا ئەو منداڵانە لە ترسی پاسدارەکان زارەترووك ببون و باوەشیان بە یەکدا کردبوو، لە لایەن پاسدارەکانەوە دەدرێنە بەر دەستڕێژی گولەو شەهید دەکرێن، دوانیان ناسراون بە ناوەکانی " ڕەحمان ڕامینی، خاتوو زین ڕامینی، ... (ناوی سێیەم نەزانراوە) ".

دوای ئەو منداڵانە، سەرەتا دەگەن بە 3 شوان، هەرسێکیان شەهید دەکەن بە ناوەکانی " ئەبو بەکر مستەفا زادە، سەید ئیسماعیل تاهیری، حەسەن... " هاوکات دوو شوانی دیکەش بریندار دەکەن، ئەوان لە ترسا خۆیان دەشارنەوە.

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

مەعبودی کە لە کاتی شادا سەرمایەدار بوو و دوکانی فرۆشتنی تراکتۆری هەبوو، وە لە کاتی کۆماری ئیسلامی دەسەلاتداری بالا بوو لە ناوچەکە " زۆربەی دەسەلاتدارانی سەردەمی شا لە کاتی خومەینی مانەوە "، پەیمان بە خەلکەکە دەدات پاریزراون، حاجی عەزیم مەعبودی و موراد قەناری دوو عاملی ئەساسی بوون لە خۆشکردنی شەڕی نەتەوەیی لە ناوچەکە، پێویستە ئەم ناوانە پاریزراو بن.

سوپا بە بلندگۆ بانگ لە خەلکەکە دەکەن بگەرینەوە بۆ مالەوە، چونکە لەو کاتە هەموو لەسەر کار بوون، لە ناو قارنێ سەرەتا هێرش دەکەنە سەر مال حاجی ڕەحمان شەریفی ئازەر، ئاگر لە مالەکەیان بەردەدن، لە کۆی 6 کەس، 5یان شەهید دەکەن " زیندووەکەش خۆی کردبوو بە مردوو " بۆیە ڕزگاری بوو، ، کورێکیشی پێشتر لە لای شوانەکان بریندار ببوو.

ناوی بەشێك لە قوربانیانی گوندی قارنێ، جگە لەوانەی لە سەرەتا هاتووە:

1- حاجی ڕەحمانی شەریفی ئازەر
2- ئامینە چاوشین "هاوسەری "
3- عوسمان شەریفی ئازەر "کوڕی"
4- خالید شەریفی ئازەر "27سالە"
5- ڕەحیم سلێمانی "20 سالە"
6- سەید فەتاح تاهیری "30 سالە"
7- ڕەحمان سلێمانی
8- کەریم سلێمانی
9- ڕەحیم سلێمانی
10- وەستا مەحمود "65 سالە"
11- سەید قادر تاهیری "65 سالە"
12- سەید فەتاح تاهیری "30 سالە"
13- سەید ئیسماعیل تاهیری "40 سالە"
14- سەید عەلی تاهیری "70 سالە"
15- سەید ڕەحمان تاهیری "50 سالە"
16- سەید محەمەد تاهیری " 35سالە"
17- عوسمان مستەفا زادە "27 سالە"
18- جەعفەر مستەفا زادە "17 سالە"
19- ئەبو بەکر مستەفا زادە "20 سالە"
20- ئەحمەد رامینی "20 سالە"
21- ڕەحمان ڕامینی
22- عومەر بێواسی "50 سالە"
23- جەعفەر بێواسی " 25 سالە"
24- مستەفا سیدی "20 سالە"
25- محمد عەزیز "18 سالە"
26- مستەفا عەزیزی "22 سالە"
27- شەریف ئابروشین "75سالە"
28- محێدین ئابروشین " 40 سالە"

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بلاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

29- ڕەحیم خوسرەوی "75 ساڵە "
30- ئەبو بەکر خوسرەوی " 40 ساڵە"
31- عەبدوڵلە خوسرەوی "30 ساڵە"
32- عەلی " خەڵکی گوندی دووئاوە لە قارنێ شوان بوو "
33- ئیبراهیم گیەر"55 ساڵە"
34- ڕەحمان ئابزەند "65 ساڵە"
35- ئیبراهیم ڕەسوڵی " 60 ساڵە لاڵ بوو "
36- سەید کەریم ئەروەندی "30 ساڵە"
37- سلێمان هەمزە پوور "19 ساڵانە 1 لاقی هەبوو "
38- مەلا مەحموودی بێهتززادە "60 ساڵانە"
39- سەید عەلی تاهیری.

مەلا مەحموود، مەلای گوند، لە کاتێکدا قورئانی گرتبوو بە دەستییەوە و هانای بۆیان هێنا دەست لە کوشت و بڕی ئەو خەڵکە هەڵبگرن، ئازایانە بەرەو ڕویان ببووەوەو وتبووی: ئێوە لە تەرمەکانیشمان دەترسن، بەڵام هەر دەگەین بە ئاواتەکانمان.

دوای ئەوەی قورئانەکەی لەدەست وەردەگرن و فرێی دەدەن، سەری دەبڕن، لەبەر خاتر قورئانەکە مەڵا سەر دەبڕن بۆ ئەوەی ئازاری نەبێت وەك ئەوانی دیکە، پاشان چەند فیشەکیش دەنێن بەمێکیشیەوە، مخابن سەری مەلا ون دەبێت، ئێستا مەلا بەبێسەر نێژراوە.

سەید عەلی تاهیری دوای ئەوەی چەند کەس لە خێزانەکەی شەهید دەکەن، دەستەکانی دەبڕنەوە ئەوجا شەهیدی دەکەن.

دوای ئەنجامدانی ئەم تاوانە ڕژێم تاوانکاران پاداشت دەکات لە بری ئەوەی سزایان بدات.

لە دوای کارەساتەکە، تاوانباران تەرمی قوربانیان دەکەنە ناو ماشین و بە کەڵەکە کراوی لەسەر یەك، ئەوەشی جێگای نەبووەوە بە دوای ئۆتۆمۆبێلەکانیانا ڕایدەکێشن بەرەو نەغەدەیان دەبەن، لە نەغەدە تەنانەت سوکایەتی بە تەرمی ئەو مندالە کەمتر لە 10 ساڵانەیە کراوە، 5 تەرمی لە ژێر زبڵدانی شارەوانی دەشارنەوە، ئەوانی دی لە ڕۆخی شەقامەکان فرێدەدەن، تاکو ئێستاش هەموو قوربانیان نەهێنراونەتەوە بۆ قارنێ.

خەڵکی قارنێ دوای کارەساتەکە بۆ ماوەی مانگ و نیوێك گوندەکە چۆڵ دەکەن، لە گوندی کانی بۆداغ جێگیر دەبن.

ئەوەی شایانی ئاماژە پێدانە لەکاتی چۆڵکردنی گوندەکە ڕژێم جارێکی دیکە تاوانێکی دیکەی خوڵقاندەوە، دوو ڕۆڵەی دیکەی ئەم گوندەی شەهید کرد بە ناوەکانی:
1- عوسمان ڕامێنی.
2- مستەفا ئابزەند.

چیکراوە بۆ ناساندنی تاوانەکانی ڕژێم بەرامبەر بە خەڵکی سڤیل تاوانی قارنێ یەکەم و دوا تاوان نەبوو بەرامبەر بە خەڵکی بێتاوان ئەنجام بدرێت، نموونەی لەو چەشنە لە گوندەکانی ئێندرقاش و قەڵاتان " 50 کەس "، دیلان چەرخ " 40 کەس "خەلیفەلیان " 21 کەس " زۆرە.

وەك بینیمان لە کاتێکدا ڕژێم ناسنامەی ئیسلامی بوونی هەڵگرتووە، کەچی مەلای گوند بە قورئانەوە و بە بەرچاوی خەڵکەوە سەردەبڕێت، هەروەها ئەگەر سەرنجی ورد بدەین ژمارەیەکی زۆری قوربانیان سەید و ئەهلی بەیت و لە نەوەی حوسێن و فاتیمەن.

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

مخابن ئەم تاوانانە لە لایەن پارت و ڕێکخراوەکانی ڕۆژهەڵاتەوە تاکو هەنووکەش هیچ گرنگی پێنەدراوە، بۆ یەکەمجار لە ساڵی 1996 وەك ڕێکخراوی ئاوارەو ئەنفالەکانی کوردستان، پاش قسەوباسکردنمان لەگەڵ چەند کەسێك لە باڵەکانی ئەوسای دیمکرات، ویستمان ئەو یادە بکەینەوە، کەچی مخابن لە لایەکەوە ئەوان تووشی هێرشی ناڕەوا بۆسەر کۆیە بوونەوە، لە لاکەی دییەوە ئێمەش لە ئابدا چارەنووسی خۆمان لە زیندان و هەڕەشەلێکردندا بینییەوە.

خۆشبەختانە لە دوای ساڵی 2002 ئەو خەونەهاتە دی، بە ئەنجامدانی کارو نووسین و بەیاننامە دەرکردنی 5 ساڵی ڕابردوو، ئێستا کارەساتی قاڕنێ خەریکە ببێتە سیمبولی کۆمەڵکوژی گەلەکەمان لە ڕۆژهەلات، ساڵ لە دوای ساڵ گرنگی زیاتری پێدەدرێت.

لەم یادەدا کۆمەڵێك داواکاری دەخەمە بەردەست خەڵکی قاڕنێ و گوندە دەستە خوشکەکانی و هێزە سیاسییەکان و ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی و نووسەران و چالاکڤانانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان:

- یادی قاڕنێ بکرێتە ڕۆژی یادکردنەوەی دەیان هەزار قوربانی گەلەکەمان، ڕۆژی یەکێتی نەتەوەیی کورد دژ بە کۆماری ئیسلامی ئێران.
- هەوڵبدرێت هەموو ئەو تاوانانەی دژ بە گەلەکەمان لەو پارچەیەی کوردستان ئەنجامدراوە، بکرێت بە دۆکمێنت، سیناریۆ سەقەتەکانی باشوور دوبارە نەکرێتەوە لەو پارچەیەی کوردستان، بە ژمارە تاوانەکانی کۆماری ئیسلامی ئێران لە قاوبدرێت نەك بە گۆترە.
- هەوڵبدرێت مۆنمێنتێك بۆ قوربانیانی قاڕنێ درووست بکرێت " ئەگەر کرا لە گوندەکە، ئەگەریش نا ئەوە بەشێوەی کاتی لە کوردستان یان هاندەران.
- تەرمی سەرجەم قوربانیان بهێنرێتەوە قاڕنێ و لە گۆڕستانێکدا لە پاڵ یەکتری بنێژرێنەوە.
- وێنەی سەرجەم ئەو قوربانیانە پەیدا بکرێت و ئەلبومێکیان بۆ درووست بکرێت.

سەرچاوە:

سمینارەکانی مەلا برایم محێدین لەسەر قاڕنێ، ساڵانە بۆ ناوەندی چاك لە هۆڵەندا دەیگێڕێت.

کارەساتی قاڕنێ لە زمانی دانیشتوانی گوندەکەوە، چاودێر ژمارە 94 بەرواری 11-9-2006

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.